

Vad är Kuba? En kärleksförklaring.

I helgen håller Svensk-Kubanska Föreningen sitt årsmöte. Vi tycker det är ett passande tillfälle att publicera denna artikel av den argentinske sociologen, författaren, debattören och universitetsprofessorn Atilio A.Boron.

Vad är Kuba? En kärleksförklaring.

Vad är mysteriet med den upproriska ön? Jag ska försöka säga det med några få ord, som den store [uruguayanske författaren] Eduardo Galeano gjorde, även om jag inte har hans begåvning.

Kuba är musik och mer musik. Musik överallt: i början av en ceremoni, när den avslutas och däremellan. Med gamla eller unga musiker. Ja till och med barn. På en teater, på gatan eller inomhus i en bostad eller institution. Populärmusik, klassisk musik, Mozart och Beethoven blandat med Ernesto Lecuona och Buena Vista Social Club. Det är Chuco Valdés och Daniel Barenboim. Det är Omara Portuondo, Polo Montañez och Benny Moré med Pavarotti, Plácido Domingo eller John Lennon och Beatles. Det är Alicia Alonso som dansar med Nureyev. Det är Colmenita och los Van Van. Kuba är son, det är salsa, det är Compay Segundo och Nueva Trova. Det är Silvio Rodríguez det är reggaeton, det är cumbia, det är jazz, det är guaguancó, det är rumba och bolero.

Allt, absolut allt blir musik i Kuba. Det är gjort av musik, det firas med musik, det minns med musik. Med stora pianon, saxofoner, fioler, gitarrer, oboer och tvåflöjter till güiro, chequeré, bongo och tumbadoras. Och vid alla tider: på morgonen, på eftermiddagen på natten. Kuba är musik och paren dansar på gatorna, på trottoarerna i trädgårdarna på det utmärkta Hotel Nacional, i husen överallt och vid alla tidpunkter.

Dess folk bär på musik i sitt blod och de tröttnar aldrig på att visa det. Revolutionen svarade för att främja denna magnifika egenskap hos kubaner genom att mångfaldiga oräkneliga skolor och konservatorier där folk gratis får lära sig de mest varierade instrument och sjunga professionellt.

Men Kuba är också litteratur, poesi, romaner, noveller, historier, tidskrifter, böcker, sociala sammankomster, rundabordsträffar. Kuba är vetenskap och medvetenhet. Det är humanism och kritiskt tänkande. Det är [författarna] Carpentier, Guillén, Lezama Lima, Vitier och också Cortázar, Walsh och Gabo; och Retamar som nyligen övergav oss för att möta dem. Det är hans två exceptionella och viktiga bidrag till Latinamerikansk Karibisk kultur och identitet: Casa de las Américas och ICAIC. [Kubas filminstitut]. Det är också dess enorma bokmessa, där det inte är någon tillfällighet att den genomförs i det land som först befriades från analfabetism i Amerika. Och det är Havanna, ett av världens kulturella centra, inte bara i Latinamerika och Karibien.

Det som Havanna erbjuder i form av teater och uppträdanden är ofattbart om man jämför det med de största städerna på kontinenten som Buenos Aires, Mexiko eller Sao Paulo.

Kuba är heroiskt motstånd mot den kriminella blockaden, utan att det tappar den bitande humorn, förmågan att skratta åt sig själva och göra narr av sina själlösa bödlar.

Och också konkret, militant solidaritet i praktiken. Utan tvekan det land i världen som ger mest stöd. Fördela vad du har, och vad du inte har också, utan att förvänta dig något i utbyte. Medan imperiet och dess vasaller plundrar resten av världen och skickar trupper, spioner, torterare och lönnmördare, skickar Kuba läkare, lärare, musik- och dansinstruktörer och idrottstränare. Den moraliska skillnaden är förkrossande.

Kuba är Martí, Mella, Guiteras, Che, Camilo, Vilma. Det är Frank País, Armando Hart, Abel och Haydée Santamaria. Och Fidel förstås. Som är överallt även om det inte finns ett enda torg, gata, esplanad, idrottsarena, sjukhus, offentlig byggnad, bro, hamn eller väg som bär hans namn. Något som han uttryckligen förbjöd och något som strikt efterföljs. Det behöver inte nämnas för att hans ande och arv genomsyrar hela ön. Han dog och förvandlades till miljoner. Idag är alla Fidel.

Kuba är Havanna och Santiago, Guanabacoa och Trinidad; det är Cienfuegos och Holguin; det är Birán och Sancti Spiritus; det är Moncada och Sierra Maestra; Giron och Segundo Frente; det är Santa Clara och Granma och med de flesta av rebellerna utspridda över höjderna i försöken att inte bli nedmejade av maskingevär från Batistas flygplan. Den revolutionära viljan när den är som bäst kombinerades i Fidel, med en formidabel realism när han analyserade den politiska och militära situationen.

Kuba är ett bord fyllt med ris och bönor, friterade bananer, skivat fläskkött, rostat lamm, hummer och räkfylld fisk. Tamales och kassava med vitlöksås. Utsökta soppor, fantastisk glass, desserter, ett sött elixir som kallas kaffe. Kuba är mojitos, pina colada och för att avsluta festmåltiden glädjen, enastående romsorter och ojämförliga cigarrer, unika i världen.

Kuba är också dess oräkneliga öar, dess hundratals kilometer av vita sandstränder och turkosblåa vatten. Och havet som slår mot den stora och magnifika vallen i Havanna, med dess vågor som reser sig mot skyn och för några ögonblick ritar vackra figurer i ett oklanderligt vitt som hypnotiserar den passerande.

Kuba är Gamla Havannas vackra byggnader som en regering, trakasserad och blockerad sedan årtionden, är fast besluten att återställa till sin ursprungliga glans och skönhet i ett projekt som leds av stadens historiker, en briljant renässanshumanist som heter Eusebio [stadsarkitekten Eusebio Leal] som ber att den kubanska santerian återföds i Havanna med uppdraget att återuppbygga det. Och han gör det. Trots blockaden.

Det är landet där du inte ser gatubarn som barfota i trasor tigger, eller rotar i soporna för att hitta något att äta. Barnen är alla, absolut alla, i skolan, välklädda och med skor. Ett land där det inte finns kvinnor och män, eller hela familjer som sover på gatan som det gör i så många städer i vårt Amerika och till och med i USA. Där mat är garanterat liksom hälsovård åt alla. Kuba är universell, gratis och högkvalitativ utbildning från förskola till universitet. Kuba är medborgarsäkerhet, att färdas genom dess städer utan fruktan som bekymrar så många människor i så många länder på jorden.

Det är dessa framgångar som skulle varit omöjliga utan klarsynen och modet hos Fidel och det revolutionära ledarskapet och utan befolkningens sinnrikhet. Där ett av ordspråken är att 'lösa?'. De löser allt, vad som helst. Om inte skulle blockaden ha tvingat dem på knä. De kan skickligt köra en Ford, Buick eller Chevrolet från 1950-talet, en sann mekanisk bedrift som väcker beundran (och ibland avund) från turister från USA. Eller bygga om en skröplig sedan av dessa märken till en strålande cabriolet genom att ta bort originaltaket och fixa till bagaget. Bilar som väcker Hollywoods avund, som skulle betala förmögenheter för att få dem till sina filmstudios. Men de är kubanskt arvegods och kommer inte att lämna Kuba.

Bara med amerikanska bilar? Nej! De gör det i en häpnadsväckande operation där bilarna trimmas med en sovjetisk Lada från 1985 som kan köra från Havanna till Santiago utan problem, trots avsaknaden av komfort.

Kuba har bara en fysisk uppkoppling till Internet: den underjordiska fiberoptiska kabeln som byggts till Venezuela och som kopplades ihop 2011 tack vare Chávez bistånd för att bryta datablockaden av ön. Trots otillräckligheten som kabeln har för att räcka

till inför de höga och växande kraven från de ökande antalet Internetanvändare i Kuba så löser den med stor snillrikhet de enorma svårigheter som satellitförbindelsen skapar. Som tillåter dem att, genom Kubatillverkade program, få tillgång till så gott som allt på nätet (något jag inte sett i något annat land). Jag vet att Bill Gates och företagen i Silicon Valley inte vet hur de ska locka till sig de kubanska dataexperterna.

Om det är något problem? ?Gå och fixa det?, är kubanens kännetecken. Borde vi hjälpa MPLA-regeringen i Angola för att förhindra CIA och sydafrikanska rasister från att föröda landet? Ja det finns en kubansk genialitet som lyckades med ett annat mirakel: att i ett oräkneligt antal transporter med gamla propellerplan, Bristol Britannia, [ett plan för medel- och långdistansflygningar tillverkat av Bristol Aeroplane Company mellan 1952 och 1960] transportera ett stort antal militärer och kubansk utrustning. Det gjordes genom att bygga om planen med extra tankar för att det skulle klara de 11 000 kilometer som skiljer Havanna från Luanda. Planen landade med så gott som tomma tankar. Fidel blev personligen engagerad i operationens logistik och övervakade allt från att lasta planen med så många ton som möjligt, till planens hastighet och nödvändiga höjd för att de skulle komma fram lyckligt. Varken Washington eller Moskva kunde tro att denna flygtransport skulle fungera. Men det gjorde det och kubanerna ?fixade? utmaningen. Tillsammans med MPLA vann de kriget.

Det är därför det kubanska samhället och kulturen har kunnat stå emot sextio års blockad av alla de slag. Trots denna aggression, som på grund av dess omfattning och varaktighet saknar motstycke i historien, lyckas Kuba på svåra områden som livsmedel, hälsa, utbildning och trygghet för medborgarna, något som nästan ingen lyckats med. Och barbaren i Vita Huset säger att socialismen är ett misslyckande!

Tänk för ett ögonblick vad Kubas skulle kunnat vara om det inte hade utsatts för USA:s blockad och alla dess attacker, sabotage och trakasserier. Ön är ett dåligt exempel som Washington bekämpat och kommer att bekämpa utan uppehåll med de värsta metoder och genom att bryta allt vad internationell rätt heter. Oscar Wilde hade rätt när han sade att ?USA är det enda land som gått från barbari till sönderfall och röta utan att ha passerat civilisation.?

Kuba är vår tids David som gjorde slut på apartheid i Sydafrika, landet som botat hundratusentals patienter i fler än 100 länder och som skapat den berömda Medicinska Hälsohögskolan ELAM i Havanna, som utbildar läkare för att dessa ska ta hand om människor som i hela sitt liv aldrig sett en läkare. Kuba tog hand om barnen från Tjernoby1 när Europa, USA, Ukraina och Sovjet själva vände dem ryggen. Utan att be om något i utbyte.

Det har samarbetat i alla strider för befrielse som pågått i tredje världen, utan ha tagit välståndet eller resurserna från något land, och inte tagit med sig något annat hem än kvarlevorna av de kubaner som fallit i strid.

Dess förtalare, med Mario Vargas Llosa i frontlinjen, anklagar Kuba för att vara ?isolerad från världen?. Fakta talar emot den lögnen inte bara för att flera miljoner besökare varje år trotsar Washingtons förbud och utpressning och kommer till ön för att njuta av dess skönheter, dess folk, dess dofter och smaker, dess musik, dess glädje, dess kultur, dess gastronomi. Utan också för att som ett uttryck för den kubanska revolutionens internationella betydelse och dess aktiva integration i världen så finns det inte mindre än 114 ambassader i Havanna, jämfört med 86 i Buenos Aires, 66 i Santiago Chile, 60 i Bogotá och 43 i Montevideo. Vem är isolerad?

Kuba är järnviljan att bygga socialismen också under de värsta möjliga förhållandena, att vägra sänka fanan, utan hålla den högt för mänsklighetens mest ädla längtan. Våra länders skuld till Kuba är enorm för dess årtionden av hjälp och för att inte ha tillåtit ledstjärnan som lett oss i sökandet efter socialismen slockna. Tänk bara vad som skulle ha hänt i Latinamerika och Karibien om denna upproriska ö hade gett upp och lyssnat på dem som i början på 1990-talet rådde Fidel att glömma socialismen, att kapitalismen hade triumferat, att vi upplevde historiens slut.

Den progressiva vänstervågen, som initierades 1999 med Chávez som president skulle inte ha funnits. USA:s plan på ett frihandelsområde skulle varit ett enda stort anslutningsprojekt till imperiet, och skulle ha förverkligats i Mar del Plata 2005. Att det inte skedde måste vi först och främst tacka Kuba och Fidel för. Naturligtvis också lärjungen till den store kubanske strategen: Hugo

Chávez Frías och Nestor Kirchner och Lula da Silva som alla gav sig in i det homeriska slaget. Naturligtvis utan den mäktiga envisheten hos kommendanten att bygga socialismen. Varken Chávez, inte heller Lula, Nestor, Evo, Correa eller Tabaré, inte heller Lugo, Cristina, Dilma, Pepe eller Maduro skulle ha funnits, inte heller Daniel. Utan tvekan skulle de ha varit viktiga politiker, men knappast styrt sina länder. De skulle ha saknat den historiska bakgrunden som gav den sturska överlevnaden av den kubanska revolutionen och som tillät dem alla att spela så värdiga och utomordentligt viktiga roller under de senaste tjugo åren.

För att kvinnor och män gör historia, javisst, men bara under vissa omständigheter. Och dessa skapades av den revolution på den största ön i Karibien genom att stå fast, medan Sovjetunionen kollapsade, Comecon försvann, Warszawapakten upplöstes, ?folkdemokratierna? i Östeuropa återgick till sitt reaktionära förflutna och de knäböjde hjälplöst för härskaren på andra sidan Atlanten medan imperiets skrivare firade början på det ?nya Amerikanska århundradet?, som, precis som Fidel förutsåg, inte ens varade ett årtionde.

I ett ord, Kuba är vad det är för att miljontals människor runt om i världen förkroppsligas i nuet av historien i de vackra drömmarna som Don Quixote hade när han sa att hans uppdrag var att ?drömma det omöjliga, bekämpa den omöjliga fienden, dra dit där de modiga inte vågade, nå till den onåbara stjärnan. Det är mitt öde.?

För allt detta, med Kuba för alltid!

Atilio A. Boron, Cubadebate 20200222 (Argentinsk sociolog, föreläsare, författare, debattör. Professor i samhällsvetenskap vid Harvard)

Översättning: Zoltan Tiroler

[¿Qué es Cuba? ¿Cuál es el misterio de la isla rebelde?](#)

Gillar du det Svensk-Kubanska Föreningen gör?

Vill du bidra till kampen mot den omänskliga blockaden?

Swisha en 20:a eller valfri summa till

123 589 0975 eller Pg 40 54 11 ? 0